

Samen werken aan beter

**Verkiezingsprogramma
2018 – 2022**

**Partij van de Arbeid
Haarlemmermeer**

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
BEREIKTE RESULTATEN	4
1. BOUWEN, BOUWEN EN VOORAL SOCIAAL BOUWEN	
35% Sociale huurwoningen	6
15% middenhuurwoningen	6
50% koopwoningen in de vrije markt.....	6
Herstartersregeling.....	7
Woningbeleid kleine kernen	7
Voor iedereen.....	7
Omgevingswet	8
2. VERKEER EN BEREIKBAARHEID	
Wegen: veilig voor iedereen	9
Elektrische auto's en fietsen	9
Openbaar vervoer	10
Schiphol: evenwicht tussen ecologie en economie.....	10
3. ONDERWIJS	
Deltaplan onderwijs voor elk kind.....	13
Sport en cultuur	13
4. ZORG EN ONDERSTEUNING RAAKT ONS ALLEMAAL	14
5. IEDEREEN KAN MEEDOEN	
Goed voorbeeld.....	16
1 Loket.....	17
Toegankelijkheid	17
Integratie.....	17
6. MEE PRATEN, MEE DENKEN, MEE BESLISSEN	
Buurtbegroting.....	18
Jongeren.....	18
Makkelijk meedoen.....	19
7. GROEN EN RECREATIE	
Park21	20
Groene buffer en recreatiegebied Spaarnwoude	20
8. VEILIGHEID	21
9. ECONOMIE EN FINANCIEN	22

INLEIDING

De verkiezingen voor de gemeenteraad van 2018 hebben een bijzonder karakter voor zowel Haarlemmermeer als Haarlemmerliede en Spaarnwoude omdat zij de afronding van de samenvoeging van beide gemeenten markeren. Sommige inwoners en bedrijven merken weinig van de gemeentelijke herindeling, anderen merken veel meer effecten. Voor de nieuw gekozen fracties begint het werk dan pas echt. Gelukkig heeft de PvdA in beide gemeenten een lange historie en ziet zij de fusie met vertrouwen tegemoet.

Beide PvdA fracties hebben de afgelopen jaren intensief kennis gemaakt met elkaars gemeenten en gaan nu als een nog sterkere PvdA Haarlemmermeer aan de slag voor alle inwoners, instellingen en bedrijven in onze nieuwe gemeente.

De PvdA bedrijft politiek vanuit gezamenlijke sociaaldemocratische uitgangspunten:

- ✓ *solidariteit*: kwetsbare inwoners worden geholpen om toch - zo zelfstandig en inclusief mogelijk - mee te doen aan onze lokale samenleving;
- ✓ *zelfredzaamheid en participatie*: de gemeente ondersteunt onze inwoners zodat ze zelf de regie kunnen nemen over hun leven en hun leefomgeving;
- ✓ *respect*: de basisvoorwaarde van een samenleving die tolerant is tegenover andersdenkenden en tegenover inwoners die andere keuzes maken;
- ✓ *duurzaamheid*: zowel in sociaal opzicht als in traditionele zin (energie en milieu);
- ✓ *verbondenheid*: een maatschappij waarin mensen samen leven en niet ieder voor zich, we kijken naar elkaar om.

Deze uitgangspunten geven ook in de volgende vier jaar richting aan het handelen van de fractie in de gemeenteraad.

“Samen trap op en samen trap af” was de gevleugelde uitdrukking van vorige colleges als het ging over lastenverzwaring, lastenverlichting, bezuinigingen en investeringen. De praktijk betekende voornamelijk “samen de trap af”. Door de langdurige crisis die sinds 2008 over de wereld waaide werd ook Haarlemmermeer bijzonder hard getroffen.

Nu de economische wind weer uit de juiste richting waait willen we dat we met de inwoners, instellingen en bedrijven in de economisch herstelde gemeente Haarlemmermeer ook samen de trap opgaan. Meer ruimte voor investeringen in de sociaaldemocratische agenda, zoals wonen, zorg, duurzaamheid en mobiliteit.

BEREIKTE RESULTATEN

De afgelopen vier jaar heeft de PvdA met vijf zetels (vier in Haarlemmermeer en één in Haarlemmerliede en Spaarnwoude) in de gemeenteraad verantwoordelijkheid genomen voor het dagelijks bestuur van deze mooie gemeentes. Met een wethouder in het college in Haarlemmermeer heeft de fractie een belangrijk deel van het verkiezingsprogramma van 2014 kunnen uitvoeren. Hieronder beschrijven we globaal de behaalde successen.

De decentralisaties van Wmo, Jeugdzorg en Participatiewet per 2015 goed invoeren zodat niemand tussen wal en schip valt was onze hoogste prioriteit. Dat is gedaan door het inzetten van het innovatieve *Haarlemmermeerse model*, waarbij de professionals in het veld bevoegdheid kregen om de benodigde zorg te regelen, dichterbij de inwoners en met minder bureaucratie. En dat het onze PvdA wethouder als coördinerend portefeuillehouder is gelukt, blijkt wel uit de klanttevredenheid: we scoren een ruime voldoende!

Daarnaast was de urgentie hoog op de woningmarkt. We begonnen met de nasleep van de crisis en hebben geld beschikbaar gesteld om Ymere weer te laten bouwen (in de Nieuwe Kom in Nieuw Vennep), we hebben met een motie de absurde verkoop van sociale huurwoningen weten te stoppen, maar ook onorthodoxe maatregelen genomen om enkele nijpende problemen op te lossen. Zo is de midstay-accommodatie Estafette in Hoofddorp tot stand gekomen om alleenstaande moeders met minderjarige kinderen op te vangen en is een zorgpand aangekocht om urgente woonsituaties op te lossen. Ook zijn verschillende stappen gezet om de achterstand in het huisvesten van statushouders in te lopen. Maar korte termijn acties waren niet voldoende: daarnaast is er vaart gemaakt met transformaties (veelal van kantoren naar woningen) en inbreilocaties en versnelling gezet op de woningbouw (meer dan 20.000 woningen in de komende decennia). Uiteraard met 30% sociale huurwoningen en 10% middendure huurwoningen.

Wat betreft duurzaamheid plukken we nu nog de vruchten van het Duurzaam Bedrijf en Tegenstroom, waarmee projecten van de grond werden getild die anders niet zouden kunnen starten. Ook hebben we het College ondersteund bij vraagstukken rondom duurzaam en circulair bouwen, energietransitie en de vele projecten om duurzaamheid echt body te geven. Want we moeten op vele fronten tegelijk de klimaatverandering aanpakken!

Armoedebestrijding (in het bijzonder armoede bij kinderen) en werkgelegenheid stonden ook de afgelopen periode boven aan onze agenda. Ons minimebeleid is redelijk goed. We

hebben gepoogd met een noodfonds toch nog een extra instrument toe te voegen. Helaas hebben we daar niet iedereen van kunnen overtuigen, maar onze acties voor de Voedselbank hebben zeker wel geholpen.

De welzijnsstichting MeerWaarde heeft nog meer focus gekregen op de ondersteuning van kwetsbare inwoners, terwijl met Maatvast als beheerder van de dorpshuizen en wijkcentra de sociale basis in de wijken en kernen een enorme boost heeft gekregen. Laagdrempelige ontmoetingsplekken zijn daarmee in de hele polder bereikbaar geworden voor iedereen, o.a. ingevuld door sociëteiten en *Huis-van-de-buurt* concepten waar koffie kan worden gedronken, een maaltijd kan worden genuttigd en professionals kunnen worden ingeschakeld als er iets niet pluis is.

De jeugd heeft de toekomst, een gezonde jeugd een gezonde toekomst! Daarom zijn we enthousiast over de inzet om op basisscholen met het programma JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht) aan gezondheid te werken. Volksgezondheid is een speerpunt van de PvdA. Zo geeft de luchthaven naast lusten ook lasten, die in balans moeten worden gehouden. Zeker als het onze veiligheid of onze gezondheid betreft.

Tijdens de afgelopen raadsperiode hebben we via moties, schriftelijke vragen en sessies stevige aandacht gevraagd voor de verkeersveiligheid, met name van kwetsbare verkeersdeelnemers. Ook de toegankelijkheid en bereikbaarheid van het Openbaar Vervoer stond hoog op de PvdA agenda, hetgeen in meerdere situaties heeft geleid tot verbeteringen in weginrichting of lijnvoering van het openbaar vervoer.

In Haarlemmerliede en Spaarnwoude heeft de PvdA een actieve rol gespeeld in het vinden van een fusiepartner, waarbij de inwoners nadrukkelijk zijn betrokken. Ook is er gevochten voor toevoeging van sociale huurwoningen (o.a. in Spaarne Buiten), uitbreiding van de starterslening en verkeersveiligheid (o.a. trottoirs en verlichting, snelle fietsroute en afwaardering van de N200). Daarnaast is steeds het belang van voorzieningen in de kernen benadrukt; behoud van de bibliotheek in Spaarndam en de bouw van het Integraal KindCentrum (IKC) in Halfweg.

Dit PvdA verkiezingsprogramma kijkt vooral vooruit, beschrijft onze ambities om Haarlemmermeer en haar inwoners, jong en oud, startende en gevestigde ondernemers, leerkrachten en verzorgenden, oude en nieuwe Nederlanders vanuit onze sociaal-democratische ankers te helpen in een duurzame samenleving waarin we solidair zijn met allen en iedereen respectvol tegemoet treden; een gemeente waarin zelfredzaamheid en participatie een doel is voor een gezonde samenleving.

1. BOUWEN, BOUWEN EN VOORAL SOCIAAL BOUWEN

Onze partijgenoot en illustere wethouder Jan Schaeffer van Amsterdam draaide er in de 70-er jaren geen doekjes om. “In geouwehoer kun je niet wonen” was zijn motto. Hij zette daarmee een machinerie in beweging die het woningbeleid van Amsterdam een onbeschrijfelijke grote boost heeft gegeven. In Haarlemmermeer heeft woningbouw een zelfde boost nodig om te zorgen dat de wachttijden voor een huurwoning drastisch dalen, dat jongeren en jonge gezinnen in de kernen kunnen blijven wonen en dat de ouderen en kwetsbare inwoners een veilige woonomgeving aangeboden krijgen. Nu de crisis achter ons is zullen we de achterstand moeten inhalen en met de grootst mogelijke inspanning het bouwen van duurzame huurwoningen en goedkope koopwoningen moeten stimuleren.

35% Sociale huurwoningen

De wachtlijsten voor een sociale huurwoning zijn opgelopen tot meer dan tien jaar. Dit brengt zeer grote problemen met zich mee voor bijvoorbeeld jongeren, gescheiden mensen (vaak met kinderen) en mensen die de kosten van hun huidige woning niet meer kunnen betalen. De enige oplossing is bouwen, bouwen, bouwen. Daarom staat de PvdA voor 35% sociale huurwoningen in nieuwbouwwijken en bij inbrei- en transformatielocaties, voor een kwart toe te wijzen voor onze lokale behoefte. Eventueel gebruiken we het grondprijzenbeleid om dit, evenals het duurzaam bouwen, mogelijk te maken. We willen dat het toewijzen van sociale huurwoningen meer plaatsvindt op grond van noodzaak.

15% midden-huurwoningen

Er zijn veel mensen die niet in aanmerking komen voor een sociale huurwoning, maar niet de middelen hebben om te kopen. Zij zijn aangewezen op midden-huurwoningen. Daarom verhogen wij de taakstelling naar 15% midden-huurwoningen in nieuwbouwwijken en bij inbrei- en transformatie-locaties.

50% koopwoningen in de vrije markt

In de 50% vrije markt komen ook goedkope koopwoningen met een anti-speculatiebeding, zodat deze ook in de toekomst bereikbaar blijven.

Herstartersregeling

Met woningcorporaties wordt overeengekomen dat sociale huurwoningen alleen verkocht worden aan zittende huurders of inwoners die een sociale huurwoning in onze gemeente achterlaten. De opbrengsten van de verkoop worden gebruikt voor de bouw van nieuwe sociale huurwoningen. De starterslening wordt verlengd en uitgebreid met een herstarterslening (b.v. voor inwoners na een scheiding). De mantelzorger en zorgbehoefte inwoner kunnen bij toewijzing van woningen voorrang krijgen om dichtbij elkaar te wonen.

Woningbeleid kleine kernen

Voor de PvdA is het belangrijk dat de kleine kernen leefbaar blijven en dat de zogenaamde ontgroening gestopt wordt. Gezinnen en starters krijgen de mogelijkheid om in hun eigen kern passende woonruimte te vinden. Actief beleid op doorstroming van ouderen naar seniorenwoningen of appartementen geeft jonge gezinnen meer kans op een eengezinswoning. Lokaal basisonderwijs, lokale winkelveorzieningen en adequaat openbaar vervoer zijn naast een gezond woningbestand randvoorwaarden voor toekomstbestendige kernen. Bovendien wordt bij bouwplannen goed gekeken naar wat er in de kern nodig is om dit in stand te houden.

Voor iedereen

Er komen meer dan 20.000 woningen bij: goed, energieneutraal en betaalbaar voor iedereen. We streven naar gemengde wijken met diverse woningtypes, dus voor jongeren, gezinnen, eenpersoonshuishoudens en senioren, maar ook voor woonzorggroepen. De gemeente stimuleert wonen met zorg door hofjes, aanleunwoningen en andere vormen van 'samenwonen' ruimtelijk en financieel mogelijk te maken. Via prestatieafspraken worden corporaties er toe aangezet deze uitdaging samen met zorgaanbieders op te pakken.

De behoefte aan appartementen neemt toe, met name bij jongeren, senioren en starters. In stedelijk gebied, bij OV knooppunten en te transformeren kantoorlocaties liggen goede mogelijkheden. Vele variaties zijn hier mogelijk, wat de doorstroming bevordert. Ook wil de PvdA bevorderen dat woningen meer levensloopbestendig worden.

Nieuwbouw vindt zo duurzaam mogelijk plaats (gasloos, energieneutraal, circulair), want bouwen doe je voor de lange termijn. Daarbij hoort ook het tegengaan van rook door verbranding van b.v. hout. Bij stedenbouwkundige plannen wordt de oriëntatie van de gebouwen zo dat zonnepanelen geplaatst kunnen worden en een hoog rendement kunnen halen. Rekening gehouden wordt met de ontwikkeling van lokale warmtenetten. De gemeente voert wat betreft verduurzaming van bestaande bouw regie, bijvoorbeeld door samen met corporaties en particuliere eigenaren pilots te starten. Van belang is ook dat er geluiddempend wordt gebouwd en dat woningen voldoende geïsoleerd zijn tegen geluid van buiten. Dit is met name van belang in verband met verkeers- en vliegtuiglawaai.

Omgevingswet

In de komende raadsperiode gaat de omgevingswet in. Deze wet biedt vele kansen om meer integraal te kijken naar de ontwikkeling van de gemeente. De PvdA vindt het daarbij belangrijk dat zowel de sociale duurzaamheid (welzijn) als de volksgezondheid uitdrukkelijk meegewogen worden in onze 'drukke' gemeente. Het doel moet zijn om iedereen de mogelijkheid te geven hier prettig te wonen, werken en recreëren in een gezonde leefomgeving. Bij alle ontwikkelingen wordt dus meer balans gezocht in de voor- en de nadelen, de lusten en de lasten. Tevens krijgt participatie van inwoners in dat proces van afwegen een goede plek, zowel als het gaat om initiatieven van burgers, bedrijven of de overheid zelf. De PvdA wil dat participatie toetsbaar is aan de vooraf door de gemeenteraad gestelde kaders.

2. VERKEER EN BEREIKBAARHEID

Wegen: veilig voor iedereen

Een woonwijk is een veilige plek rondom huis voor bewoners, spelende kinderen, wandelaars en fietsers. Auto's, speed pedelecs en scooters zijn er te gast. Dus maximaal 30 kilometer wordt in alle woonwijken de norm. Belangrijk is dat de wegen hierop dan ook ingericht zijn. Bij het ontwerpen van nieuwe bouwprojecten wordt niet alleen rekening gehouden met de infrastructuur van snelverkeer, maar ook met die van langzaam verkeer. Het verschil in snelheid vraagt verkeersveilige aanpassingen, bijvoorbeeld door hier geen twee-richtingen rotondes te maken en er voor te zorgen dat de verschillende verkeersdeelnemers elkaar ook kunnen zien. Toegangs- en doorstroomwegen worden duidelijk van de woonfunctie onderscheiden en dus om de wijk aangelegd. Voorlichting aan met name jongeren over verkeersveiligheid blijft nodig. Aandacht verdelen tussen een digitaal schermpje en de weg blijkt tot veel verkeeronveilige situaties te leiden.

Elektrische auto's en fietsen

Er wordt steeds meer gebruik gemaakt van de elektrische fiets. Hierdoor ontstaan op het fietspad grote snelheidsverschillen, hetgeen tot steeds meer en ernstige ongelukken leidt. Nieuwe fietspaden worden op dit nieuwe gebruik ingericht, onder andere door ze breed genoeg uit te voeren. Bestaande fietspaden worden zo snel mogelijk aangepast.

De PvdA wil dat Haarlemmermeer aansluit op een landelijk netwerk van aan te leggen fietssnelwegen die de concurrentie met de auto aan kunnen. De bereikbaarheid van Schiphol en de omliggende kantoorgebieden heeft hierbij prioriteit.

De elektrische auto is in opkomst en de zelfrijdende auto laat niet lang meer op zich wachten. Het gebruik van elektrisch vervoer wordt gestimuleerd. Dit kan onder andere door het plaatsen van voldoende openbare (snel)laadpalen, met name op de parkeerterreinen bij of onder winkelcentra, scholen, kantoorgebouwen, gemeentelijke instanties en sportverenigingen.

Om mensen te verleiden op de fiets naar het centrum van de grotere kernen te komen, zijn er voldoende en waar mogelijk bewaakte fietsenstallingen met oplaadpunten voor e-bikes.

Veel auto's worden maar een beperkt deel van de dag gebruikt. Meer auto's erbij betekent dan ook meer parkeerproblemen, nog meer parkeerplaatsen creëren en minder groen in de buurt. Het gebruik van schone deelauto's wordt daarom nog meer gestimuleerd.

Openbaar vervoer

Het openbaar vervoer brengt je comfortabel, snel en op tijd naar je bestemming op het moment dat je vervoer nodig hebt, dus ook 's avonds en in het weekend en dus ook naar

omliggende steden zoals Amsterdam, Leiden en Haarlem, maar ook naar de kleine kernen. Als het openbaar vervoer nog aantrekkelijker wordt gemaakt, wordt het nog succesvoller.

De PvdA is groot voorstander van het doortrekken van de Noord-Zuidlijn via Schiphol naar Hoofddorp en mogelijk naar Nieuw Vennep. Van daaruit kan met een fijnmazig en compact vervoerssysteem de grote en kleine kernen bereikt worden, alsmede de zorg- en onderwijsinstellingen en winkel- en kantoorgebieden.

In de kleine kernen worden de mogelijkheden om gebruik te maken van het openbaar vervoer uitgebreid. AML FLEX is een dienst met elektrische auto's die sinds december 2017 in Rijsenhout en Buitenkaag op afroep beschikbaar is. De PvdA vindt het belangrijk dat deze vorm van openbaar vervoer ook in andere kleine kernen beschikbaar komt.

De uitbreiding van het Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) is succesvol gebleken, maar heeft ook voor onwenselijke situaties gezorgd. De PvdA wil dat alle zorginstellingen, scholen voor voortgezet onderwijs, winkelcentra en grote sportaccommodaties weer goed bereikbaar worden. HOV buslijnen rijden niet over 30 km wegen en dwars door woonwijken.

We steunen het onderzoek naar het gebruik van elektrische huurfietsen (e-bike sharing) als aanvulling op het lokale OV binnen de gemeentegrenzen.

Schiphol: evenwicht tussen ecologie en economie

De impact van Schiphol op onze nationale economie is groot en Schiphol is van groot belang voor de werkgelegenheid in onze gemeente en regio. Veel van onze inwoners werken bij Schiphol zelf of bij een aan de luchthaven gerelateerd bedrijf.

Het vlieg-, auto- en vrachtvervoer van en naar Schiphol heeft ook een grote impact op de omgeving. In bepaalde woongebieden is veel geluidsoverlast terwijl de hele gemeente last heeft van de uitstoot van schadelijke stoffen, zoals (ultra)fijnstof. De Onderzoeksraad voor de Veiligheid heeft onlangs gerapporteerd dat pas besloten kan worden over groei van Schiphol als de risico's voor het vliegverkeer op en rond de luchthaven zijn aangepakt. De PvdA onderschrijft dit.

Het is belangrijk dat de feiten over geluid en uitstoot niet ter discussie staan. De PvdA vindt dat betrouwbare metingen moeten plaatsvinden door een onafhankelijke organisatie.

Vermindering en spreiding van vliegverkeer verdient serieuze aandacht. Als vakantievluchten beter verspreid worden over de verschillende Nederlandse luchthavens, ontstaat ruimte op Schiphol voor de economisch belangrijke transit- en vrachtvluchten. Door snelle en voordelige treinverbindingen naar grote steden vermindert de behoefte om te vliegen. De trein en de bus worden aantrekkelijke alternatieven zodra BTW op tickets en accijns op kerosine wordt geheven. Verder ondersteunt de PvdA het initiatief van de Tweede Kamer om de mogelijkheid van start- en landingsbanen op zee te onderzoeken.

Schiphol beperkt de ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder woningbouw binnen de normen van het Luchthavenindingsbesluit Schiphol (zogenaamde LIB zones). Onze aanpak gaat uit

van een evenwichtige benadering. De PvdA vindt dat de gemeente een zwaardere stem moet krijgen bij de keuzes voor de ruimtelijke structuur van Schiphol in relatie tot de ontwikkeling van de regio. De focus ligt dan op evenwicht tussen economische, sociale en ecologische waarden.

De PvdA blijft tegen de ruimtelijke reservering van de parallelle Kaagbaan. Gezien de gewenste verbeteringen op het gebied van veiligheid, spreiding en milieu wordt de realisatie van de tweede Kaagbaan in Rijsenhout en omgeving onrealistisch geacht. Het zou goed zijn als de nationale en provinciale overheid alsmede Schiphol deze investeringen ombuigen naar de hogesnelheidsverbindingen met bijvoorbeeld Rotterdam, Eindhoven, Londen, Berlijn, Frankfurt, München, Brussel en Parijs.

3. ONDERWIJS

Voor de PvdA is het meedoen van alle inwoners belangrijk. Onderwijs vormt daarvoor een belangrijk fundament, zij vergroot de kansen op arbeid. Mede omdat betaald werk bijdraagt aan het gevoel van eigenwaarde, onafhankelijkheid en omdat het gunstig is voor een stabiel ritme is goed en passend onderwijs een absolute voorwaarde voor succes. De rijksoverheid faciliteert de mogelijkheid dat jongeren via onderwijs met een goede bagage (startkwalificatie) de arbeidsmarkt kunnen betreden. Veel jeugdwerkloosheid is terug te voeren naar een gebrek aan deze startkwalificatie. Dat geldt vooral voor vroegtijdige schoolverlaters.

Het uitgangspunt voor jongeren tot 27 jaar zonder startkwalificatie - je werkt of je zit op school - blijft het standpunt van de PvdA. Extra inzet blijft nodig om de jongeren die hieraan niet voldoen op te sporen. De leerplichtambtenaar speelt hierbij, in samenwerking met maatschappelijke partners, een belangrijke coördinerende rol. Oog voor de sociale context van de jongere en een persoonlijke begeleiding zijn noodzakelijk om blijvende successen te behalen. De PvdA wil een sociaal activeringsprogramma, waarbij de gemeente, namens de samenleving, met deze jongeren een sociaal contract sluit. Ook is het belangrijk dat er, in samenspraak met werkgevers, meer stage- en leerwerkplaatsen komen. Daarbij kunnen bijvoorbeeld gepensioneerde inwoners als buddy hun ervaring inzetten om jongeren te begeleiden.

Speciale aandacht verdient hierbij de groep 18-/18+. Jongeren worden bij het bereiken van de leeftijd van 18 jaar financieel zelfstandig, maar zijn niet altijd in staat hun financiële situatie goed te overzien waardoor zij in de schulden kunnen raken. Zeker wanneer een startkwalificatie ontbreekt, uitzicht op werk daardoor moeilijk is en er geen recht is op een uitkering. De PvdA vindt inzet op preventie erg belangrijk. Lessen door ervaringsdeskundigen op de middelbare school en in jongerencentra over omgaan met geld, schulden c.q. studieschuld kunnen hierbij een goed hulpmiddel zijn.

Als er wel een startkwalificatie wordt behaald, constateren we soms problemen bij de aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt. Dat komt voor in zowel kwalitatieve zin (verkeerde keuzes) als kwantitatieve zin (verkeerde aantallen). Samen met de partners (onderwijs, bedrijfsleven) blijft de gemeente werken aan minder schoolverlaters zonder diploma en een betere aansluiting op de (toekomstige) behoeften van regionale werkgevers. Wel spreekt de gemeente de werkgevers aan op hun verantwoordelijkheid, bijvoorbeeld als het gaat om het in dienst nemen en bijscholen van oudere werknemers.

Deltaplan onderwijs voor elk kind

Onderwijs is beschikbaar voor alle kinderen. Wij vinden het onaanvaardbaar dat er nog steeds kinderen thuis zitten. Een deltaplan 'elk kind op school' kan helpen om dit doel te realiseren. Zeker nu blijkt dat het passend onderwijs niet altijd werkt zoals het is bedacht. De gemeente steunt in natura: bijvoorbeeld door een pedagogisch medewerker of logopedist aan te stellen voor directe ondersteuning van zorgleerlingen op scholen. School en samenwerkingsverbanden tonen aan wat zij met de extra zorggelden doen. De samenwerking tussen scholen en bijvoorbeeld Jeugdhulp wordt versterkt.

De PvdA wil speciale aandacht geven aan de behoeften van het speciaal basisonderwijs, het VMBO, het voortgezet onderwijs met leerwegondersteuning. De kinderen in dit onderwijs behoren tot de meest kwetsbare groepen en veelal tot de meest kwetsbare huishoudens, waar schooluitval, werkloosheid en andere (sociale) problematiek vaak samenkomen. Ook aandacht voor het zgn. Leonardo onderwijs voor hoogbegaafden wordt omarmd.

Wat de PvdA betreft vindt het onderwijs in Haarlemmermeer in fatsoenlijke schoolgebouwen plaats. De luchtkwaliteit binnen deze gebouwen verdient extra aandacht. Het is immers van groot belang dat onze jeugd in een gezond binnenklimaat verblijft. De PvdA is voorstander van groene schoolpleinen.

Om overgewicht en bewegingsarmoede te bestrijden en te voorkomen is het van belang dat het bewegingsonderwijs op alle scholen, basis- en voortgezet onderwijs, gegeven wordt door een vakleerkracht.

Sport en Cultuur

Sport en cultuur spelen een wezenlijke rol in de ontwikkeling van mensen en vraagt veelal ook samenwerking met anderen. Passieve sport- en cultuurbeleving geven ontspanning, plezier en ruimte voor reflectie. De PvdA vindt dat iedereen, ongeacht inkomen, afkomst of geslacht moet kunnen deelnemen aan sport en cultuur. Daarom ondersteunt de PvdA de verdere ontwikkeling van de breedtesport. De gemeente stimuleert via voorlichting om zoveel mogelijk mensen te laten sporten en bewegen en actief deel te nemen aan culturele activiteiten. We willen uitbreiding van het jeugdsportfonds, zodat meer kinderen uit gezinnen met een laag inkomen tegen een kleine vergoeding kunnen sporten. Deelname aan gehandicaptensport wordt verder gestimuleerd. Om initiatieven ter verhoging van de cohesie, de participatie en de educatie goed te kunnen blijven ondersteunen, wordt het budget hiervoor opgetrokken. De deelname van kinderen aan cultuur buiten schooltijden uit gezinnen met lagere inkomens verdient extra ondersteuning.

4. ZORG EN ONDERSTEUNING RAAKT ONS ALLEMAAL

Uitgangspunt van de PvdA is dat de gemeente vasthoudt aan haar zorgplicht en inwoners waar nodig ondersteunt om zo volledig mogelijk te kunnen participeren. Daarbij is duidelijk waar onze inwoners - indien zij daar financieel of met behulp van hun naasten niet zelf in kunnen voorzien - in ieder geval op kunnen rekenen.

Het benutten van de eigen kracht is belangrijk, maar het moet geen holle kreet worden waarachter de gemeente zich verschuilt en veel ellende wordt verdoezeld. Er is immers een limiet aan datgene dat de inwoner zelf kan (laten) doen. Overbelasting van mantelzorgers is hierbij een belangrijk aandachtspunt. Ter voorkoming van overbelasting is inzetten op respijtzorg (zorg waardoor de mantelzorger even de handen vrij heeft) een belangrijk instrument om mantelzorgers te ontlasten. De PvdA is ook voorstander van maatregelen om de mantelzorger in staat te stellen de zorg goed te kunnen verlenen zoals een parkeeronthefving in betaald parkeren gebieden.

Vrijwilligers blijven nodig en worden goed gefaciliteerd, bijvoorbeeld bij vrijwillige hulpdiensten die de (financiële) steun van de gemeente krijgen. De professional staat achter de vrijwilliger en niet andersom. In iedere wijk en kern wordt een sociaal makelaar ingezet om de sociale cohesie in de wijk te bevorderen. Deze sociaal makelaar is goed herkenbaar en vindbaar voor de inwoners van de wijk.

De accommodaties in wijken en kernen (o.a. wijkcentra en dorpsgebouwen) spelen een centrale rol als basisvoorziening om inwoners elkaar te ontmoeten, helpen en ondersteunen. Dat geldt ook voor andere laagdrempelige, hulpverlenende instanties. In deze accommodaties worden ook mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt ingezet.

De voortschrijdende vergrijzing van onze inwoners vraagt meer aandacht voor hun welzijn, niet alleen lichamelijk maar ook psychisch. Eén van de consequenties van deze vergrijzing is een toename van het aantal inwoners met dementie. Verschillende vormen van dagbesteding (zoals koffieochtenden, maar ook lotgenotencontacten voor naasten, waar mogelijk gecombineerd) zijn belangrijk om inwoners zelfstandig te kunnen laten wonen en de mantelzorger te ondersteunen.

Nu steeds meer mensen langer thuis blijven wonen of vanuit situaties van beschermd wonen naar de wijken (zogenaamde extramuralisering) komen, ligt het ontstaan van eenzaamheid op de loer. Sommige inwoners van onze gemeente hebben geen of slechts een klein netwerk en ondervinden vanwege verschillende beperkingen (zowel fysiek, psychisch als sociaal), problemen om een netwerk op te bouwen. Ook voor deze inwoners is de aanwezigheid van makkelijk bereikbare activiteiten (zoals bijvoorbeeld kookactiviteiten) van

groot belang. Maatjesprojecten (vrijwilligers die activiteiten met een inwoner ondernemen) kunnen hierbij zeer goed helpen.

Sinds in 2015 nieuwe taken in het sociaal domein naar de gemeente zijn gekomen valt ook de jeugd GGZ onder verantwoordelijkheid van de gemeente. De PvdA vindt het van het grootste belang dat kinderen en jongeren tijdige en passende zorg ontvangen. Er is voldoende zorg beschikbaar zodat, wanneer een jeugdige in psychische problemen komt, er direct hulp beschikbaar is om escalatie te voorkomen. Nu duurt dat vaak nog te lang waardoor de problemen alleen maar groter worden

5. IEDEREEN KAN MEEDOEN

De PvdA vindt dat iedereen die even niet zelfstandig voor een eigen inkomen kan zorgen, terug kan vallen op een goed sociaal vangnet. Een bijstandsuitkering biedt daarom iedereen een inkomen op het niveau van het sociaal minimum. Als opstap naar betaald werk vinden we dat bijstandsgerechtigden naast hun uitkering best wat mogen bijverdienen. Fraude met toeslagen en uitkeringen pakken we streng, maar rechtvaardig aan. Mensen die onopzettelijk fouten maken willen we ontzien. We gaan daarbij niet uit van wantrouwen, maar van vertrouwen. De minimaregelingen komen beschikbaar voor inkomens tot 130% van het wettelijk sociaal minimum.

Veel mensen met een arbeidsbeperking komen maar moeilijk aan een baan. Dit geldt vooral voor jongeren met een beperking of 'rugzakje'. Deze jongeren hebben na hun schooltijd geen recht (meer) op een uitkering en zitten vaak thuis. De PvdA vindt dat deze jongeren moeten worden begeleid naar zinvolle dagbesteding en/of werk.

Goed voorbeeld

Samen maken we de samenleving. Dat betekent dat we kijken in mogelijkheden, niet in beperkingen. We beoordelen iemand op zijn of haar talent, niet op afkomst, geaardheid of beperking. De gemeente geeft wat de PvdA betreft het goede voorbeeld als het gaat om diversiteit. Dit betekent dus ook dat mensen met een beperking gewoon aan de slag kunnen als ambtenaar, inclusief de bijbehorende CAO. Soms is het nodig dat een werkplek wordt aangepast (bijvoorbeeld toegankelijk voor iemand in een rolstoel, aanpassingen voor mensen met een visuele beperking). Voor mensen met een verstandelijke beperking kunnen banen worden gecreëerd. Bijvoorbeeld in de facilitaire dienst of in de groenvoorziening.

Sinds 2015 stromen er geen nieuwe mensen meer in de Sociale Werkvoorziening. Hoewel de gedachte er achter, namelijk dat iedereen een reguliere baan verdient, mooi is, blijkt de praktijk weerbarstig. Veel van deze mensen gedijen het best in een beschutte omgeving. Er zijn wel enkele beschutte plekken gecreëerd, maar daarvoor bestaan nog steeds lange wachtlijsten, waardoor mensen die willen en kunnen werken, onnodig thuis zitten. Wat de PvdA betreft wordt ook voor deze mensen goede, liefst arbeidsmatige dagbesteding aangeboden.

Voor mensen die geen startkwalificatie hebben (MBO 2 of lager), worden meer leerwerktrajecten gestart. Zo kunnen bijvoorbeeld jongeren of statushouders ervaring opdoen en tegelijk worden opgeleid in zorg of welzijn. Het leerwerktraject in Zwanenburg is daarvan een prachtig voorbeeld.

Eén loket

Er zijn veel regelingen op het gebied van hulp en ondersteuning bij zorg en inkomen. Maar niet iedere inwoner is in staat zelf uit te zoeken of hij of zij in aanmerking komt voor een regeling. Veel mensen zien door de bomen het bos niet meer. De PvdA pleit voor een 'één loket' aanpak. Daar zit iemand die de weg wijst in het woud van regelingen. Ook de intake en herindicatie voor de Voedselbank vallen hieronder.

Toegankelijkheid

De gemeente doet er alles aan doen om ervoor te zorgen dat iedereen mee kan doen. Dat houdt voor de PvdA ook in dat toegankelijkheid vanzelfsprekend is. Fysiek, dus in openbare gebouwen en de buitenruimte, maar ook digitaal. Ambtelijke stukken worden getoetst op heldere en begrijpelijke taal. Voor laaggeletterden zijn toegankelijke formulieren en is ondersteuning beschikbaar. De website is toegankelijk voor inwoners met een visuele beperking.

Voor de PvdA staat altijd de mens centraal. De gemeente werkt dan ook volgens het 'eerst mensen, dan regels' principe. Iedereen is gelijk, maar niet iedereen is hetzelfde. Dat betekent dat er, zeker bij kwetsbare inwoners, maatwerk wordt geboden.

Integratie

Zolang oorlog, onderdrukking, honger en extreme ongelijkheid heersen, blijven mensen vluchten. Ook de komende jaren neemt het aantal vluchtelingen wereldwijd toe. Dat betekent ook dat in Haarlemmermeer de komende jaren statushouders gehuisvest worden. Voor de PvdA is het niet meer dan normaal dat we deze mensen een veilige plek en goede huisvesting bieden. Daarnaast is het belangrijk dat deze mensen zo snel mogelijk de taal leren. We ondersteunen dan ook de maatschappelijke initiatieven die dit mogelijk maken (zoals de taalmaatjes), de zomerschool en het bevorderen van vrijwilligerswerk door statushouders. Waar mensen willen en kunnen werken, wordt extra ingezet op begeleiding naar betaald werk. Dit bevordert het leren van de taal, het gevoel van eigenwaarde en dat je je zelf kan redden. Ook integratie is maatwerk; een vluchteling uit Eritrea loopt tegen andere dingen aan dan een vluchteling uit Syrië.

6. MEE PRATEN, MEE DENKEN, MEE BESLISSEN

Politiek gaat wat de PvdA betreft over zeggen wat je doet en doen wat je zegt. Voor inwoners is duidelijk waar de gemeenteraad over gaat. De gemeente ondersteunt haar inwoners door middel van heldere communicatie. De PvdA is van mening dat inwoners met profijt hebben van een zo open en toegankelijk mogelijk relatie met gemeenteraad en het bestuur. Om dit te realiseren worden initiatieven van zowel de politiek als de inwoners bevorderd.

Voorlichtingsavonden in dorps- en wijkcentra over belangrijke onderwerpen zijn voor de PvdA een instrument om dit te bereiken. Belangrijk is dat inwoners meer op de hoogte zijn van hoe de lokale democratie werkt. Mogelijk zijn zij dan eerder bereid te participeren in het politieke proces. Ook kunnen er minder snel misverstanden optreden, waardoor het vertrouwen in de politiek kan groeien. De gemeente is op de goede weg met initiatieven als Ervaar de Raad en Raadslid in de Klas. Dit mag zeker niet stoppen en smaakt naar meer.

Buurtbegroting

Iedereen denkt mee maar beslist ook mee over wat er gebeurt in de eigen buurt. De PvdA vindt dat inwoners daarvoor de ruimte moeten krijgen. Het moet van tevoren duidelijk zijn waarover je kan meebeslissen. Dit voorkomt teleurstelling achteraf. De gemeente kan denken aan invoering van de buurtbegroting. Hierdoor krijgen buurten een budget om bijvoorbeeld zelf het groen in de buurt te onderhouden en in te richten. Bij het maken van plannen waarvoor de buurtbegroting aangesproken wordt is een brede groep bewoners betrokken. Jongeren worden daarbij actief benaderd met behulp van moderne communicatiemiddelen. Zo zorgen wij ervoor dat een beslissing omtrent de wijkbegroting van iedereen is. De gemeente is hierin faciliterend en niet sturend.

Naast de bewoners weten dorps- en wijkraden wat er speelt in hun dorp, wijk of buurt. Zij worden dan ook heel serieus genomen. De PvdA vindt dat de dorps- en wijkraden bij nieuwe ontwikkelingen in hun gebied altijd op de hoogte worden gesteld en in vroeg stadium worden betrokken. Verder zorgen dorps- en wijkraden voor de bevordering van de sociale cohesie in hun kern. Daarom is de PvdA van mening dat de gemeente dorps- en wijkraden actief ondersteunt bij het organiseren van dorps- en wijkactiviteiten. Zo zorgen we samen voor een betrokken Haarlemmermeer.

Jongeren

Voor de PvdA is het belangrijk dat de stem van jongeren serieus gehoord wordt. De drempel om in te stappen in het participatieproces is zo laag mogelijk voor jonge inwoners. Een actief participerende jeugd vergroot het inzicht van volwassenen over problemen die de jeugd ondervindt. Ook stimuleert het de integratie van jongeren in de democratie. Door middel van projecten als 'Young Leaderz' krijgen jongeren meer kansen om zich te ontwikkelen en een

betekenisvolle rol te spelen in onze samenleving. De PvdA vindt dat de gemeente dit soort projecten positief stimuleert en ondersteunt daar waar nodig. Bestaande initiatieven zoals de Jongerengemeenteraad en de Kinderraad laten zien dat onze gemeente de goede weg is ingeslagen.

Makkelijker meedoen

Om zoveel mogelijk mensen te bereiken en bij het participatieproces te betrekken reikt de gemeente inwoners de hand. De PvdA denkt hierbij aan het opzetten van een participatie-app, waar elke inwoner aan kan deelnemen. Hier worden stellingen aan inwoners voorgelegd (of leggen inwoners stellingen aan elkaar voor) waar zij vervolgens hun mening over kunnen geven. Daarnaast kunnen mensen zich aanmelden voor bepaalde onderwerpen, waarna zij gericht uitgenodigd kunnen worden voor relevante informatiebijeenkomsten. De PvdA wil dat de gemeente gericht op zoek gaat naar manieren om de inwonersparticipatie te vergroten. Dat kan door buurt-initiatieven om bijvoorbeeld groenonderhoud zelf te regelen te ondersteunen. Maar ook het faciliteren van de oprichting van woon- of zorgcoöperaties. Initiatieven als Hoofddorp Centraal kunnen om die reden worden uitgebreid.

De PvdA denkt hierbij ook aan het bereiken van anderstaligen, laaggeletterden en mensen met een beperking die door deelname aan het participatieproces ook actief hun bijdrage kunnen leveren aan de Haarlemmermeerse samenleving. De gemeente Haarlemmermeer is immers van en voor iedereen.

7. GROEN EN RECREATIE

Groen in de wijk is belangrijk, zowel voor de leefbaarheid maar ook in de vorm van wijkparkjes en de mogelijkheid om buiten te kunnen spelen en te kunnen bewegen en daarmee gezond en fit te blijven.

De eigen woon-, werk- en leefomgeving is schoon, heel en veilig. Dat is namelijk de basis voor het welbehagen van een ieder. Bewoners voelen zich verbonden met de eigen omgeving. Kwalitatief op peil en naar de behoeften van de wijk of kern, waarbij de inbreng van bewoners leidend is binnen de door de gemeente vastgestelde kaders, zoals beeldkwaliteit en budget. Daar waar bewoners invloed hebben op hun leefomgeving zullen zij eerder geneigd zijn deze ook goed te onderhouden en beheren.

Verbondenheid draagt bij aan de sociale cohesie en de beleving van veiligheid. Initiatieven vanuit de wijk of kern worden ondersteund, daar waar dat niet gebeurt neemt de gemeente het voortouw en zet zich actief in om draagvlak te creëren.

Park21

In de vorige raadsperiodes is een brede start gemaakt met de ontwikkelingen naar de inrichting van Park21. In de nabijheid van de stadse omgeving en de metropool waarin Haarlemmermeer ligt, is grootschalig groen met recreatiegebied noodzakelijk. Dit in een mix van agrarisch, natuur en recreatie, waarbij de balans gezocht moet worden in alle (deel)belangen. Gelet op de lange tijd die het vergt om Park21 te ontwikkelen en aan te leggen, moet oog zijn voor toekomstige behoeften. Dit vraagt om een duurzame inrichting. Daar horen ook openbare waterpunten voor de recreërende bezoekers bij. Er is ook aandacht voor het onderhoud door nu daarvoor al budget te bestemmen. Park21 is goed bereikbaar, ook met de (elektrische) fiets en het OV.

Groene buffer en recreatiegebied Spaarnwoude

Van belang is dat de gemeente met het recreatieschap en de provincie Noord-Holland een integrale visie ontwikkelt over dit gebied. Daarbij is het belangrijk dat het aantal festivals wordt gemaximeerd en de intensieve recreatie in de toekomst wordt verplaatst naar Park21. De uitbreiding van de Amsterdamse Haven richting Houtrakpolder past niet bij het open en groene karakter van het gebied.

8. VEILIGHEID

Al jaren daalt de criminaliteit in Haarlemmermeer en stijgt de veiligheid. Toch blijft veiligheid een belangrijk thema voor de PvdA. Woninginbraken nemen niet af en het gevoel van veilig te leven in Haarlemmermeer kan beter.

Er moet blijvend aandacht zijn voor zogenaamde high impact crimes zoals woninginbraken. De wijkagent speelt hierin een centrale rol. Samenleven in een wijk waar je elkaar kent versterkt het gevoel van veiligheid. Programma's en projecten die de sociale cohesie bevorderen worden gestimuleerd. De PvdA denkt aan buurt-apps maar ook aan gezamenlijke buurtactiviteiten in samenwerking met dorps- en wijkraden, waardoor de mensen in een buurt elkaar leren kennen.

Het versterken van het politie apparaat door het inzetten van buitengewone opsporingsambtenaren (BOA's) is een goede maatregel. De bevoegdheden van BOA's mogen worden vergroot, maar het gebruik van geweld blijft voorbehouden aan de politie.

Cameratoezicht op bedrijventerreinen en uitgaansgebieden kan bijdragen aan (het gevoel van) veiligheid op straat, mits het proportioneel wordt toegepast.

Overlast die samenhangt met het gebruik van drugs en alcohol moet worden teruggedrongen door versterkte samenwerking tussen gemeente, politie, scholen en welzijnsorganisaties. Preventie door voorlichting, en vervolgens behandeling en repressie houden de (potentiële) overlastveroorzakers op het rechte pad.

Straathandel in drugs wordt terug gedrongen. Door het reguleren van de handel in softdrugs in coffeeshops kan misdaad op straat worden voorkomen. De gemeente werkt mee aan het legaliseren van softdrugs door legale teelt en handel naar coffeeshops (de achterdeur) mogelijk te maken.

9. Economie en financiën

De economie is op een hoogtepunt. Daar profiteert Haarlemmermeer optimaal van. Door de groei van de economie en het aantal inwoners krijgt de gemeente meer inkomsten. De verkoop van woningen gaat goed, zodat de grondexploitaties meestal positief uitpakken. De risico's die samenhangen met grote projecten zoals de omlegging van de A9 nemen hierdoor geleidelijk af. De schuldenpositie van Haarlemmermeer neemt in de komende jaren fors toe, maar de PvdA ziet voldoende waarborgen om hier met vertrouwen mee om te gaan.

De uitgaven zullen niet hoger mogen zijn dan de inkomsten. De PvdA vindt dat de lasten van de inwoners en bedrijven niet onnodig moeten stijgen. Daarop zijn twee uitzonderingen. Ten eerste: als het profijtbeginsel betekent dat er een hogere bijdrage van de genietter wordt gevraagd, kan dat betekenen dat een inwoner dat in zijn portemonnee zal voelen. Ten tweede als we, om als gemeente aan de zorgplicht te voldoen, meer geld uitgeven dan we van het Rijk binnenkrijgen, dan zal dat uit de gemeentelijke begroting moeten komen. Voor de PvdA gaat kwaliteit op de lange termijn altijd voor op de winst voor de korte termijn.

Samenwerken met andere gemeenten en in de regio (Kennemerland/ Amstelland-Meerlanden / Metropoolregio Amsterdam/ Vervoersregio Amsterdam) wordt steeds belangrijker en kan financieel voordeel opleveren door efficiënter werken (ook in ons eigen Raadhuis) en schaalvoordeel.